Oponentský posudek na bakalářskou práci Adama Materny

STRATEGIE ČÍNSKÉ MENŠINY V PŘÍSTUPU KE VZDĚLÁNÍ
- Identita etnických Číňanů žijících v České republice -

Práce se zaměřuje na přístup ke vzdělání Číňanů žijících u nás, vychází z předpokladu kulturní podmíněnosti takového přístupu a klade si za cíl jednak teoreticky srovnat čínský a evropský (tedy, šířeji pojato, východní a západní) přístup. Zároveň si klade za cíl prozkoumat identitu Číňanů žijících u nás, jejich chápání sebe sama a své příslušnosti k národu Číňanů, ke svému státu a kulturním tradicím. Obé hodlal autor podložit poznatky z kvalitativního výzkumu, který provedl formou polostrukturovaného rozhovoru s příslušníky (nakonec spíše jen příslušníkem) čínské menšiny u nás.

V úvodu autor seznamuje čtenáře s výše zmíněnými záměry své práce. Následuje kapitola srovnávající obecně tradiční postoj Evropanů a Číňanů ke vzdělání. Rovněž zde zmiňuje autory a vědecká díla, z nichž v teoretické části práce vychází. Třetí kapitolu tvoří historický přehled vývoje sebepojetí Číňanů a nástin čínského myšlení a sociálního chování. Čtvrtá část pojednává o vlastním výzkumu, který si autor předsevzal provést, o jeho metodách, strategii a zvolené technice sběru dat. Poslední úsek tvoří výsledky autorova výzkumu a z nich vyvozené závěry.

První věc, kterou musím autorovi vytknout, je množství pravopisných chyb v celé práci. Tvrdá a měkká i, koncovky špatně skloňovaných podstatných jmen ruší při čtení takřka na každé stránce. Domnívám se, že charakter takových chyb není příliš důstojný studenta vysoké školy. Autor by si měl uvědomit, že každý vážněji míněný text musí projít důkladnou redakcí. Na s. 15 se dočteme, že „v České republice jsme se potýkaly...," jako by na území ČR žily samé ženy a autor sám k „něžnému pohlaví" patřil. Na druhou stranu „vědy se přidali" (s. 8), „počty se přidali" (tamtéž) a „antické školy šli" (s.6). A mohli bychom pokračovat.

Zvolená mezinárodní transkripce je jistě kladným počinem pro nebeletristickou práci, avšak je třeba ji důsledně dodržovat. Na s. 6 mluví autor o jednom panovníkovi, ale čtenář neznalý čínských přepisů kvůli použití mezinárodní i české transkripce tak může nabýt mylného dojmu, že se jedná o dva různé lidi. Navíc je pinyinová verze jména panovníka chybně zapsaná. Opět rozumným počinem byla zmínka o ponechání některých vlastních místopisných jmen v ustálené podobě tak, jak je již známe, ale zmínka, že se jedná o „Peking, Šanghaj, **atd.**" opět znepřehledňuje podobu vlastních jmen. Čtenář se může zeptat, co všechno je ještě zapsáno ustáleným způsobem, kromě těchto dvou měst. U každého takového jména může být zmaten, dívá se na mezinárodní přepis nebo na ustálenou podobu v češtině. Rozdíl je v tom velký.

Další formálně-stylistický problém, který práci škodí, jsou značně vágní obraty, které autor textu používá. Rozmělňují na mnoha místech souvislý výklad a nepřispívají ničím k systematické argumentaci. Např. „Je to však právě historická část, která by čtenáři měla pomoci pochopit, proč jsem byl nucen učinit určitá rozhodnutí." (s. 5). Nabízí se hned otázka, jaká přesně rozhodnutí musel autor učinit. Nikde dále v textu se to čtenář nedoví.

Co se týče citací, autor někdy předčasně uvádí jejich zdroj (např. v půli třetího odstavce na s. 6). Čerpání ze Sungova díla pokračuje celou druhou půli odstavce, ale takto postaveno text vypadá, jako by jej sestavil autor této bakalářské práce sám. Někdy je forma citací poměrně nestandartní: „Někdo (Frýbort 2008, s. 46) považuje za hlavní rysy Číňanova vztahu ke světu nejistotu a trapnost z nejistoty...“ (s. 8) či „odvolávám se zde na jana Sokola (Sokol 2001, s. 65)...“ (s. 9). A „přítel,“ obávám se, není vhodný citační zdroj v práci tohoto typu, už vůbec ne, tvrdí-li, že když se Číňan podívá z okna, vidí *dao*. Nikoli však, na rozdíl od nás, lidí ze Západu, jednotlivé pohybující se předměty (s. 18).

Práce po obsahové stránce působí nevyváženě. Na jednu stranu skýtá množství nadmíru zajímavých informací a pohledů na čínskou duši, čínské tradiční postoje a přístup ke vzdělání, na druhou stranu jsou tyto informace jaksi bez hlubších vnitřních souvislostí kupeny na sebe a místy autor ztrácel nit vzhledem ke směřování celé práce. Je škoda, že poměr kompilační části této práce vůči empirické části je 20 stran ku 5 (respektive 3, na kterých najdeme obsah a výsledky jeho bádání).

Domnívám se, že kapitoly popisující cestu k identitě Číňanů skončily pouze u popisu vývoje v Číně, v této práci mi chybí širší rozpracování vlivu delšího pobytu v ČR na postoj Číňanů k vlastní kultuře, vymezování sebe sama vůči kultuře české nebo dokonce čínské. Alespoň název práce se zdá být příslibem zaměření se právě na Číňany pobývající na našem území.

K empirické části zbývá znovu připomenout, že je skutečně krátkého rozsahu na to, že měla praktickými důkazy podpírat množství teorie nakumulované v této práci, navíc není tak provázaná s první a mnohem rozsáhlejší teoretickou částí práce. Je to jistě dané i malým zkoumaným vzorkem čínské menšiny u nás, který se ze tří jedinců ještě dále zcvrkl na jednoho. Že byl zpovídán nakonec jen jeden Číňan není úplně autorova chyba, je to v předložené práci vysvětleno, i když o důvodech vybraných subjektů nezúčastnit se nakonec rozhovorů, které přislíbili, lze diskutovat. Autor si vybral práci s poměrně introvertním a na informace skoupým národem. Jazyková bariéra a plachost příslušníků čínské menšiny znesnadňuje jakékoli přiblížení a získávání informací. Jejich důvěru lze získat pouze perfektní znalostí jejich jazyka, a trávením velkého množství času s touto menšinou, nezřídka nikoli pouze družným hovorem, ale vzájemnou pomocí. Domnívám se tedy, že autor učinil takřka vše, co bylo za daných možností v jeho silách, a jedině tato tendence Číňanů se izolovat a nic konkrétního a potenciálně závadného na sebe neprozradit ospravedlňuje onen „vzorek“ sestávající nakonec z jediného Číňana. Autor práce nechť se z toho poučí a napříště osloví raději větší počet možných subjektů, protože množství, které bude ochotné nakonec skutečně spolupracovat, se dost možná již nebude moci zváti množstvím. Také by měl subjekty zpovídat jednotlivě, v žádném případě za přítomnosti rodinných příslušníků či partnerů, výpověď se tím vždy značně zkreslí.

Za klad práce považuji provedení „terénního výzkumu“ na ostro. Obecně vzato byla metoda zvolena dobře, nicméně mělo být přihlédnuto daleko více ke specifiku práce s Číňany, na výsledku by se to bylo jistě kladně odrazilo.

Práci doporučuji k obhajobě a v souvislosti s uvedenými nedostatky navrhuji hodnocení mezi horší dvojkou a dvojkou.

13.1. 2009 Veronika Teryngerová